

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 17. avgusta 2017 - Leto XXVII, št. 33

stran 2

SLOVENCI SO BILI SPOSOBNI MAJHNEMU MESTU...

*Zgodbe od nekdanj do - morda - nekoč
stran 3*

*»Porabje ma rejsan dobre lidi«
stran 6*

*Pozdravili Štejlino Irenko, najstarejšo Sakalovčanko
stran 5*

KA JE ZA EDNE SVETEK, JE LEKO ZA DRUGE ŽALOST

Ranč na gnešnji den (17. avgust), gda te naše novine pridejo iz tiskarne, majo v Püconcaj v Prekmurji svetek, na sterom svetijo tau, ka so prekmurske Slovence vcüjzakupčnili k njinomi matičnomi narodi, vekši tau Slovenske krajine, stera je gezero lejt bila po vogrsko administracijo, so dodelili rosagi, v sterom so leko vküper živeli z drugimi tali slovenskoga naroda. (O tom leko več preštete v članki Dušana Mukiča.)

Tau je omogaučila Trianonska mirovna pogodba, stera je za ništerne prinesla veselje, za ništrne pa žalost. Bar dve skupini sta, stera sta odločitev politikov po prvi svetovni bojni vzele žalostno na znanje. Eni smo Slovenci kauli Monoštra, drugi so prekmurski Madžari.

Mejo so gospaudje v Pariži potegnili na papiri na razvodji (víválásztó) Müre pa Rabe, nej so se (trno) brigali s tejm, sto na steri strani nauve meje ostane. Tak je devet slovenski vesnic (Gorenji Senik, Dolenji Senik, Sakalovci, Slovenska ves, Otkauvci, Števanovci, Verica in Ritkarovci) ostalo na Vogrskom, vogrške vesnice kauli Lendave pa na Goričkom so pa spadnile pod Kraljevino Srbov, Hrvatov pa Slovencev, kasnejšo Jugoslavijo. Tak sta te tej dvej skupini manjšine gratale.

Dapa sprememba je nej bila gnako velka, šokantna za nas, Porabce pa za prekmurske Madžare. Porabci smo po istini ostali v tistom rosagi, v sterom smo že gezero lejt živeli, samo so nam z granico popkovino (köldökzsínor) prejkvrezali, so nas laučili od prekmurski Slovencev. Vsi vejmo, če je popkovina prerezana, se dejte ne razvija. Ranč tak je bilau tau z nami, par gezero Slovenci kauli Varaša.

Prekmurske Madžare so ranč tak odrezali od drugi Vaugrov, dapa nji je tau eške bola bolelo, ka so je odrezali od rosaga tó, v sterom so oni tó gezero lejt živeli. Pa v tistom rosagi so oni cujslišali k večini, zdaj so pa v nauvom rosagi gratali manjšina.

Zdaj püstimo tau, kelko negativnoga (kesneje pozitivnoga) sta dvej manjšini doživeli, moramo pa pripoznati, ka jima je mirovna pogodba v Prariži prinesla žalost. Porabskim Slovencom zatok, ka so je njali (pozabili) v drugoj državi, prekmurskim Madžarom pa zatok, ka so se najšli v drugom rosagi. Zatok ne smejmó v auči metati nej enim nej drugim, če na te svetek ne gledajo tak, kak bi od nji ništrni (uradna politika) čakali.

Leko (moramo) se pa skurok stau lejt po podpisi Trianonske pogodbe zdignemo nad tau zgodovinsko krivico. Vsi živimo v Evropski uniji, gdé več (skurok) nega granic, zatok se pa leko povežujemo s svojimi matičnimi narodi, Porabci s Slovenci v Sloveniji, prekmurski Madžari pa z Madžari na Vogrskom. Pa odpistiti tó moramo znati, vej pa tak pravijo, ka tisti največ trpi, steri ne zna odpistiti.

Marijana Sukič

SLOVENCİ SO BILI SPOSOBNİ MAJHNEMU PONUDITI, ČESAR V PRETEKLOSTI

Letošnja Mednarodna likovna kolonija – v organizaciji Zveze Slovencev na Madžarskem, Galerije-muzeja Lendava in Mestne občine Monošter – je potekala od 6. do 15. avgusta v prostorih Slovenskega kulturnega in informativnega centra v Monoštru. Na njej je ustvarjalo deset umetnikov iz štirih držav (Slovenija, Madžarska, Bosna in Hercegovina in Srbija). Nekateri so se kolonije udeležili že večkrat (Ferenc Király, Endre Göntér, Du-bravko Baumgartner, György Csuta), toda večina jih je prvič ustvarjala v mestecu ob Rabi. Več kot tričetrt ustvarjalcev je bilo mladih. Umetniki so se ob ustvarjanju spoznavali tudi s Porabjem, obiskovali so tudi nekatere sponzorje, ki so jih vabili na večerna druženja, bili so pa tudi na nekaterih kulturnih dogodkih.

O koloniji, prehojeni poti in načrtih smo se pogovarjali s Ferencem Geričem, ki že od začetka skrbi za kolonijo.

»Ko se zazreš v preteklost,

Ferenc Gerič ob prevzemu priznanja »Za Porabje«

imaš občutek, da si prehodil zelo dolgo pot, marsikaj se je dogajalo na tej poti. Prepričan sem, da so eminentni likovni umetniki, ki so prišli v Monošter – saj smo vedno poskrbeli, da so to akademski slikarji ali umetniki z referenco – ustvarili dragoceno zbirko. Največja zahvala za to gre slovenski manjšini, ki živi tukaj,« je izpostavil umetniški vodja 16.

mednarodne likovne kolonije v Monoštru Feri Gerič.

Začetki kolonije segajo nazaj do prelomnice stoletja, ko so se iz slovenskega (lipiškega) kamna izklesale tri monumentalne skulpture, »ki zdaj

kalna politična sfera zaenkrat le obljublja. »Aktualnega župana bomo držali za besedo, saj smo si v spomladanskem času ogledali izjemno zanimivo zgradbo in prostore v samem centru. Torej

Razstavni prostor Slovenskega kulturnega in informativnega centra je služil kot prostor za slikanje Endre Göntér, György Csuta in Kaja Urh

krasijo to prelepo obmejno mesto«.

Gerič poudarja, da so zamej-

on je na potezi, da to zadevo spravi v življenje.«

Gerič je zadovoljen z odnosom sedanje občine in župana, ki ne le da vsakodnevno spremlja delo umetnikov, temveč preko občine tudi finančno

Kaja Urh je prvič na monoštrski likovni koloniji

ski Slovenci skupaj z Galerijo in muzejem Lendava bili sposobni v majhnem mestu nekaj ponuditi, česar v preteklosti ni bilo. »Imate imenitno termalno vodo, imate hotel, dobro kulinariko, toda verjeli ali ne, turist čez nekaj dni želi videti še kaj več,« pravi Gerič.

Organizatorji že nekaj let sanjajo o tem, da bi v središču mesta odprli galerijo, toda lo-

podpira kolonijo. Ob 15. obletnici je tudi na pobudo in s finančno pomočjo občine in Zveze Slovencev na Madžar-

MESTU NEKAJ NI BILO

skem izšla bogata monografija, ki vsebuje fotografije vseh umetnin, ki so nastale v 15. letih, in seveda tudi strokovne recenzije ter življenjepisne umetnikov.

Gerič meni, da prisotnost eminentnih umetnikov in bogate zbirke vpliva tudi na življenjski nivo samega mesta. Prepričan je, da je kolonija na dobri poti, in računa na to, da bo mesto prej ali slej zaposlilo strokovnega sodelavca, najprej mogoče za štiri ure, potem pa v polnem delovnem času, »ker za hvala lepa danes nihče ne bo več delal«.

Ob letošnjem Porabskem dnevu je Zveza Slovencev na Madžarskem Ferencu Geriču podelila priznanje »Za Porabje« za njegovo prizadevanje in delo na likovnem področju, saj je bil pobudnik mednarodne likovne kolonije v Monoštru.

»Vsako priznanje človeka prijetno preseneti. Tudi sam sem bil izredno impresioniran. Sem bil hvaležen, da so opazili mojo prisotnost. Seveda imam včasih občutek, da bi se dalo veliko več dati na mizo, toda naša energija je pač toliko dopuščala. Vsa priznanja pa človeka zavezujejo, da delaš dobro naprej.«

Iz letošnjih stvaritev likovne kolonije bodo organizatorji postavili razstavo proti koncu leta. Kolonijo so finančno podprli Ministrstvo za človeške vire (Budimpešta), Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu (Ljubljana) in Mestna občina Monošter.

Marijana Sukič
Foto: K. Holec

Prekmurje - Prlekija - Slovenske gorice

ZGODBE OD NEKDAJ DO - MORDA - NEKOČ...

Poletje, tudi letošnje, z vso, za mnoge peklensko vročino, je nekaj zadnjih desetletij čas, ko se na vseh koncih Slovenije vrstijo dogodki, ki jih organizatorji, občine ali posamezne vasi poimenujejo ohranjanje starih običajev. Gre za kmečka dela, recimo košnjo trave, žetev, mlačev, mletje zrnja (pšenice in rži), peko kruha, nekaj mesecev pozneje pa ličkanje (lūpanje) koruze, še pozneje česanje perja, lūpanje bučnega semena (v Porabju goščic), prejo lanenega prediva, koline in drugo. Vsekakor hvalevredne prireditve, ki naj bi pokazale in opomnile mlade rodove, kako so njihovi starši, predniki delali, živeli, kaj so počeli v prostem, zlasti zimskem času, ko še ni bilo moder-

nostalgije ali zavrteti časa in razvoja nazaj, marveč se na kratko in z nekaj fotografijami »poigrati« z obujanjem in ohranjanjem (le) nekaterih

taka, ki so jo morali od kmeta do kmeta vleči konji ali celo krave, šele nato je postala samohodna. Večina lokomobil (vlake vlečejo lokomotive) je bila kupljena na Madžarskem. Kje, pa nimam podatka, morda v Győru, že nekaj središču težke (zdaj avtomobilske) industrije. S klasično mlačvijo je bilo konec zlasti v manjših vaseh takoj, ko so se prvi kmetje odločili za žetev s kombajni, kajti za »mašin« ni bilo dovolj delavcev (od 22 do 24). Pred mlačvijo je potrebno po-žeti (seveda še prej posejati). Pri ohranjanju tega običaja bi se morali organizatorji pogosto bolj potruditi in zgledeovati po poteku dela v preteklosti. Če žanjejo s koso, so snopi pre-

posodi, ne v lesenem koritu, kvas je dolivala iz plastičnega vedra namesto lončene posode. Govorim o malenkostih, ki so (zgolj za poznavalce?) moteče. Nemara je opravičilo v tem, da je bolje tako, kakor da ne bi pokazali ničesar. Celotno »zgodbo« od setve do žetve, mlačve in peke kruha je na Pterovom bregi v Števanovcih posnela ekipa Slovenskih utrinkov (Ibolya Dončec in Geza Doma), samo žetev pa tudi TV Slovenija.

Prekmurje, Prlekija, Slovenske gorice pa tudi številni drugi kraji v Sloveniji pripravljajo dogodke, povezane z delom nekoč. Vsekakor smo lahko zadovoljni, tudi če gre za praznik česnje v Goriških brdih ali dan borovnic v kraju Borovnica ali kakršenkoli običaj. Seveda so novodobni dogodki bolj zaradi druženja, »starodobni« pa še zaradi ohranjanja kmečkih del in vsaj prenašanja duha le-teh na sedanjo generacijo »pametnih telefonov.« Ob druženju, ki ga je vedno manj, je pomembno tudi (vsaj) približevanje opravičilo nekoč, če popolne enakosti ni mogoče prenesti v sedanji čas. Nič ne

Lokomobila, ki jo je bilo potrebno s konjsko ali kravjo vprego vleči od soseda do soseda, kjer je (kot parni stroj) poganjala mlatilnico; otroke pa je pritegnila s piskanjem, ko je »mašinst« spustil paro skozi piščalko in opozoril, da se delo začinja

Košnja trave sodi v »železen repertoar« kmečkih iger, včasih, le nekaj desetletij nazaj, je spadala med težja kmečka opravila; kosa je morala biti dobro »sklepana« (naostrena s kladivom), tudi kamen za brušenje v »voderju« (osla - za brušenje kose) je moral biti primeren. Prava dragocenost so bili tisti boljši

ne tehnike, od kombajnov za žetev do radijskih in televizijskih sprejemnikov. Slednji so iz kmečkih domov, rečeno nekoliko grobo, izrinali branje knjig najpogosteje iz zbirk Prešernove in Mohorjeve družbe ali sposojenih v vaških knjižnicah.

Vendar nočem poudarjati

običajev iz preteklosti na »svojem koncu«, kar osebno kar dobro poznam iz mladosti, zato si drznem o tem (tudi vsaj malo) pisati kritično, toda z dobrim namenom, morda za spodbudo.

Naj uvrstim na prvo mesto mlačev, ko je mlatilnico poganjala lokomobila, najprej

lepah, dovolj velikih snopov). Pogosto je sočasno z žetvijo prikazana peka kruha (mlačev in mletje pa izpuščena). Nedavno sem v daljši televizijski reportaži videl, kako se je gospodinja lotila peke kruha. Testo je mesila v plastični

Tudi razstavljanje in sestavljanje kmečkega voza, običajno takega za prevoz sena, spada v program kmečkih iger

bi bilo narobe, če bi se sedanji organizatorji kdaj posvetovali s starejšimi vaščani, ki imajo »zapisano« v spomin, kako so se lotevali posameznih del nekoč.

Tekst in fotografije:
Ernest Ružič

PREKMURJE

17. avgustuš

Po prvoj svetovnoj bojni so se 1919. leta v Parizi na mirovni konferenci tak odlaučili, ka prekmurski Slovenci spadnejo pod Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, Porabski Slovenci pa ste te ostali pod vogrskim rosagom. 17. avgustuša so pri böltinskom gradi napravli eno veliko slavje, svetek, na steroga je prišlo okauli 20 gezero lidi. Tej den je sodayija oblast (hatalom) prejk dala civilnim lidam. V spomin na tau je od 2006. leta v Sloveniji svetek (nej je dela prausti den), steri se zove dan združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom (A muravidéki szlovének egyesítése anyanemzetükkel).

Zavolo šparanja se je slovenska vlada (kormány) 2009. leta tak odlaučila, ka de rosag proslavo pripravo samo ške vsakšo peto leto. Proslava je vseeno vsakšo leto (letos so jo na predvečer svetka pripravili v Püconcaj) in se seli po različni prekmurskih krajaj. Gé pa ena občina, stera furt pripravi svojo proslavo. Tau je Občina Črenšovci. Spaumnin se, ka so 2010. leta oni bili tisti, steri so »rejšili« svetek, vej pa so bili te edini, steri so pripravili proslavo, na stero sta tisto leto prišla tak predsednik rosaga Danilo Türk kak predsednik vlade Borut Pahor. Pahor, steri je zdaj predsednik rosaga, zadnja lejta vsigdar za svetek pride v Črenšovce in položi venec pred spomenik Jožefa Klekla starejšoga, slovenskoga katoliškoga duhovnika, politika, pisatela in urednika novin. Dobro bi bilou, ka bi o Klekli in drugih, steri so najbolje zaslužni za tau, ka je Prekmurje ostalo slovensko, več pisali in gučali, nej samo ob svetki. Sploj mlade bi leko malo več navčili o zgodovini Prekmurja. Gda smo mi gorrasli, smo na žalost o tom v šauli ali ger indri samo malo čüli.

Silva Eöry

»POZABITI MATERNI GEZIK - VEKŠE HÜDOBIJE

10. juniuša je Zveza Slovencev držala Porabski den v Monoštri, na šterom se je - zvün več folklorni skupin na LIPAFEST-i - s koncertom nutpokazala rockovska skupina Orlek iz Slovenije tö. Pred koncertom smo se pogučavali z basistom in organizatorom bande iz krajine Zasavje Mitjo Torijem.

- O vas se dostakrat čüje, ka igrate »knap'n'roll« (bányász rock). Ka tau znamenüje?

»Naš knap'n'roll je vküpzmejšani z večfele muzike. Fundament je rock, vsikši muzičar pa je v bando pripelo svoj štiluš: leko je tau metal, leko rock iz 60-i lejt, trpejtaši so pripelali dixieland pa malo džeza, fudaš má ranč tak svoj štiluš. Za tau so pa novinarge pravli, ka je nika posabnoga pa toga niške na svejti ne igra. Tau je knap'n'roll.«

- Depa zatok o žitki knapov, rudarov tö spejvate ...

»Naše teme so zveksoga knapovske pripovejsti, njeni socialni problemi. Zvün žmetni socialni tem pa mamosta humorni ali lübeznski pesmi ranč tak.«

- Dosta ste ojdli po svejti. Kak ste se nalečüvali na varaški koncert?

»Za Monošter smo se ranč tak pripravljali kak na vsikši drugi koncert. Parkrat smo že igrali na Vogrskom, gnauk celau v Varaši pa dvakrat na Festivali »Kaláka« v Miskolci. Depa Srejdnja Evropa nas je že tö dostakrat gorprijala: Avstrija, Nemčija, Poljska, na Balkani pa Bosnija pa Makedonija. Turneje smo meli eške v Južnoj Meriki, Avstraliji pa Novoj Zelandiji. V ZDA (USA) smo dvakrat bili, v ažijskom Pakistani 3-krat, pri Kinejzarih pa smo držali 12 koncertov. Zvün Afrike smo bili na vsej kontinentaj, pred petimi lejtami smo igrali na Ruso-

škom.«

- Leko eške nagučite mlade tö? Što pride na vaše koncerte?

»Naši ritmi so takši, ka na nji plešejo mladi tö. Gda smo pred 25-30 lejtami začnili, je bila naša glavna cilna publika študentarija, mladi od 15-30 lejt. Tau lüstvo je pomalek starejšo gratalo, pa če rejsan so zmejs cujprišli nauvi mladi, pridejo na naše koncerte lidgé od 30 do 60 lejt.«

- Kak nauve pesmi pišete? Vsikši leko kaj cujdeje?

»Istina je, ka je na začetki največ pesmi napiso pevec Vlado Poredoš. S cajtom pa je tau ovaško gratalo. Zdaj že fudaš tö piše naute, en par je skladé gitarist tö. Depa eške gnesnedén največ reči napiše Vlado, zvün če koga za tau ejkstra prosimo. Melodijo pa nekák prinesé na proba, go zaspejva ali zaigra, mi pa cujnapišemo muziko. Tri trpejtaše mamosta, tistim gda pa gda pravi aranžer (hangszerelő) muziko napiše.«

- Skoro tri desetletja igrate.

oblejtnici eške 5-10 lejt igrali, vej mo vidli, kelko de nas publika stejla videti na naši koncertaj.«

Pred koncertom je bilau eške djenau telko časa, ka smo pred mikrofon dobili šefa ino pevca skupine Orlek Vlada Poredoša, šteri se je naraudo v Prekmurji, depa že štiri desetletja živé

tak, mamosta en par pesmi v prekmurskoj domanjoj rejči tö.«

- Na vaši koncertaj se vidi, ka nemate samo klasične rock muzične škeri ...

»Küper nas je devet, pa rejsan mamosta tisto klasično rock'n'roll skupino: bobén, gitare, bajs pa tak tadale. Zvün toga pa mamosta trpej-

Vlado Poredoš že dugo živi v Zasavji, dapa v srci je še itak ostano Prekmurec

nej daleč od Ljubljane.

- Prišli ste iz Zagorja, varáša pri Savi, gde je inda dosta rudarov, »knapov« (bányász) bilau. Pozna se tau na vaši pesmaj?

tarsko sekcijo, vej smo pa s takše krajine, gde je tau tradicija, gde mamosta erični pihalni orkester SVEA. Naši podje tam tö igrajo.«

- Živete samo od muzike?

»Dva sva profesionalniva muzičara, ge sem samostojni kulturni delavec, drugi so pa po službaj. Majo pa takše prejdne, šteri razmijo, ka je muzika. Pa je pistijo, ka leko dejo igrat.«

- Če stoj vöspadne, leko najdete nauve lidi?

»Muzičarov je dosta. Žau, je nej davnik mrau naš trpejtaš, ovak oča od fudaša pa basista. Depa drugi člani tö samo kauli deset lejt ostanejo pri bandi. Svadili pa smo se eške z nikim nej, vsikši je dober zrok emo, ka je odišo. Eške zdaj se srečüjemo s stariimi člani.«

- Dosta prob mate, dosta se pripravljate na koncerte?

»Če demo gorvzet nika nauvoga, te več probamo. Ovak ranč nej trbej, vej pa je vse kontinuerano. Mamosta 2-3 koncerte na mejsec, zdaj po Monoštri demo na Lent

Ansambel Orlek je igro na Porabski dnevaj

Geste eške paut dale?

»Skupino sva napravila z bratom, fudašom Juretom. Za en malo je cujprišo Vlado pa eške drugi člani. Zmejs so se ništerni minjavali, depa eške itak nas geste 5-6 od začetkov. Leta 2019 mo tresti lejt stari, eške mamosta malo cajta pa dosta koncertov. Vüparamo, ka mo leko po

»Dosta spejvamo o njenom žitki pa navadaj, zmejs pa gorponücamo njini črni humor. Tau nutpokazemo cejlomi svejti, če rejsan so zdaj že ovaški problemi. Rudnike (bányák) so cujzapri, tak zveksoga spejvamo o socialni, delavski, proletarski tematikaj. Depa o lepotaž naše krajine Zasavja ranč

Pozdravili Štejlino Irenko, najstarejšo Sakalovčanko

v Maribori. Igramo eške na oblejtnicaj, ge pa večkrat z rudarskimi hejci gorstapam na teveni tō.«

- Zakoj spejvate v domanjoj zasavskoj rejči?

»Zasavski gezik ranč tak preminéva kak slovenska rejč tū v Porabji. Istina je, ka v Prekmurji eške spoj radi gučijo po domanje. Pri nas pri Savi zatok gezik zginjava, ka so ga zveksoga nūcali rudarge. Rudnikov pa je konec, nega nauvi reči, vsikdar več se nūca ljubljanski guč. Skoro vsikši v Ljubljano odi delat, cejli den so tam. Mi pa smo prauti tomi, spejvamo v avtohtonom geziki. Dosta je takši nemški rejči, štere indrik ne najdeš. Dosta pa je naši pravi zasavski rejči tō.«

- Vi ste narodjeni v prekmurski Bóltincaj. Kak leko v Zasavji gódržíte svojo identiteto?

»Mam ednoga padaša, molara *Nikolaja Beera*, šteri nej daleč od mené živé. Pa eške dosta dobri poznancov, šteri so moja generacija: na priliko *Ferina Lainšček* pa *Francina Justa*. Z *Mikinom Rošom* sva strašno dobriva prijatela. Po mojem je najjūše pozabiti materni gezik. Vekše hūdobije nad sebov nega.«

- Ka za vas znamenūje, ka te gnes v Porabji igrali? Zakoj vas ta krajina zové?

»Mi smo že pred vnaugimi lejtami igrali tū, nindrik v centri v ednom dvoriški. Ge strašno rad pridem sé v Porabje, med naše lidi. Čūtim edno povezanost, vej sem pa Prekmurec. Radi vam pokažemo, kakšo muziko mi igramo na drūgoj strani grajnec. Če rejsan té grajnec več nega, donk se gódrži. Mi želejmo pokazati lidam, ka smo ž njimi, ka smo nej pozabli na nji. Meni zvūnredno dosta znamenūje Porabje.«

-dm-

Foto: K. Holec

Z zahvalno sveto mašo in agapejem so pozdravili 5. avgusta v Sakalovcih Štejlino Irenko (*Schrei István*) ob 90. rojstnem dnevu. Tetica Irenka je bila rojena 8. avgusta 1927 v Sakalovcih.

Daleč se je slišal zvon kapele v majhni vasi, ki je vabil ljudi k zahvalni maši, v okviru katere so pozdravili najstarejšo občanko Sakalovcev, obenem se zahvalili Bogu za milost, da so lahko doživeli ta lep dan.

Sveto mašo je domači župnik Tibor Tóth služil v čast Blažene Device Marije, njej in njenemu posredovanju se je zahvalil za milosti, ki jih je tetica Irenka dobila od nebeškega očeta v njenih devetdesetih letih. Po zahvalni pesmi pevcev

Robert Časar, gospod župnik pa ji je zapel blagoslov. Slavje se je nadaljevalo v do-

kov. Županja Valerija Rogan ji je čestitala v imenu članov samouprave in ji je predala spo-

S člani ožje družine

mačem kulturnem domu, kjer sta tetica Irenko pozdravila županja Sakalovcev Valerija Rogan in predsednik Zve-

minsko listino ter dobre želje premiera Viktorja Orbána. Praznovanje se je nadaljevalo z druženjem, petjem in ple-

Tetica Irenka z županjo Valerijo Rogan; spominsko listino je dobila od predsednika vlade Viktorja Orbána

S sovaščanko Mariko Domiter

V imenu vernikov je slavjenko pozdravil Robert Časar

V cerkvi z župnikom Tiborjem Tóthom

(med katerimi je bila tudi hči slavjenke, Erži), ki jih je na kitari spremljal József Kovács, Jošči, je slavjenko pozdravil predsednik cerkvenega sveta

ze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök (tudi sorodnik slavjenke). Ob visokem jubileju so ji čestitali hčerka in sin, trije vnuki in šest pravnu-

som. Tetica Irenka, ki je zmeraj dobre volje, je obljubila, da bo tudi kot stoletnica korakala po glavni ulici domače vasi.

L. R. Horváth

ŽELEZNA ŽUPANIJA

V Železni županiji tō duže živeje ženske

Če ranč samo za malo, dapa povečala se je povprečna starost v letu 2016 v Železni županiji. Razlika med moškimi pa med ženskami se je trno nej spremenila, ženske še itak duže živejo kak moški, spoj pa na zahodnom tali rosaga. V zadnji 200 lejtaj se je najprvin te povečala starost, gda so dojenčki več nej tak fejt mirali, v drugom krogi pa te, gda se je medicina razvila, pa s tejm je lūstvo dugšo življenje dobilo. Gnesden je v Afriki najnižja povprečna starost, dapa že tam so tō dosegili 60 lejt. Če ženske gledamo, najduže na svejti japonske ženske živejo, približno tak 86,8 lejt, moški pa v Švici, 81,3 lejta. Na Vogrskom, če ženske pa moške vkūper pa povprečno gledamo, te je tau 76 lejt, v Evropski uniji je ta številka 80,6. Na Španjolskom, v Švici pa v Liechtensteini pa 83. Najbola tau vpliva (hat) na povprečno starost, kak je gospodarstvo razvito v ednom rosagi, dapa kak dugo do živeli lidgé, tau je odvisno od tauga tō, ka v tistom rosagi kakšno je socialno-kulturno okolje, kakšna je medicina pa način življenje. Pri nas bi osemdeset lejt leko vauščili tistomi dojenčki, steri se rodi kak deklčina v Budimpešti ali na zahodnom tali rosaga.

Nam v Železni županiji se tō nej trbej sramovati, pri nas de ta deklčina - če se naprej vō leko zračuna - 79,51 lejt živela, če pojbiča gledamo, te 71,98 lejt dožive. Tau je vejn zato, ka moški več delajo pa stresno življenje majo, ženske bola zdravo živejo pa bola so aklave na tau, ka pogejo. Znans-tveniki tau pravijo, ka pri ženskaj še fejt vplivajo geni tō, zato ka ranč tak kak pri živalih ženske mlajše gora morajo zraniti. Moški spol na tau več brigo nema, pa že ranč je nej trbej meti, spoj će so moški že starejši.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Slovenija na desetem mestu

Raziskava evropskega statističnega urada Eurostat ugotavlja, da si tedna počitnic še vedno ne more privoščiti približno tretjina državljanov EU. Med državami EU, katerih državljanji si najlažje privoščijo teden dopusta, je na prvem mestu Švedska (dopusta si ne more privoščiti 8,2 odstotka prebivalcev), sledijo pa ji Luksemburg, Danska, Finska in Avstrija. Slovenija je na desetem mestu (dopusta si ne more privoščiti 26,9 odstotka Slovencev). Resne finančne težave predstavlja teden dni počitnic prebivalcem evropskega Vzhoda in Juga. Več kot polovica prebivalcev Bolgarije, Grčije, Cipra, Madžarske in več kot 60 odstotkov Hrvatov in Romunov si po ugotovitvah raziskave ne more privoščiti tedna dni počitnic zunaj svojega prebivališča.

Upadanje brezposelnosti

V Sloveniji je bilo konec julija prijavljenih 84.674 brezposelnih, kar je 0,1 odstotka manj kot junija in 14,6 odstotka manj kot julija lani. Na Zavodu za zaposlovanje se je julija na novo prijavilo 6587 brezposelnih, od 6706 brezposelnih, ki jih je zavod julija odjavil iz evidence, so se zaposlili oz. samozaposlili 4303 ljudje, kar je 21 odstotkov manj kot junija in 14 odstotkov manj kot julija lani. Na direktoratu za trg dela in zaposlovanje poudarjajo, da gre za pričakovana sezonska nihanja na področju zaposlovanja. Delodajalci po navedbah direktorata napovedujejo, da bodo v drugi polovici letošnjega leta potrebovali 25.300 delavcev. Največjo rast števila zaposlenih predvidevajo delodajalci iz gradbeništva in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti, optimistične napovedi glede zaposlovanja pa imajo tudi delodajalci iz informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, prometa in skladiščenja ter predelovalnih dejavnosti.

Lucija Šiftar - režiserka iz Črnelavec

»PORABJE MA REJSAN DOBRE LIDI«

»V caji ustvarjanja filma z dijaki monoštrske gimnazije se je meni oudpro čista en nauwi svet. Ge sam gor rasla samo štirideset kilometrov kraj od granice, pauleg Murske Sobote, v vesnici Črnelavci, pa morem priznati, ka prva kak smo delali té film, v Porabji na žalost sploj nejsam bila. Dobro je tau, ka me je Televizija AS pozvala k sodelovanju. Rejsan sam zdaj vidla, kak je Porabje lejpo,« pove mlada Prekmurka, stera je tau sprtoletje dosta dela mela s tem, ka je ob pomauči sodelavcov zgotovila pet filmov (o tom smo že večkrat pisali) o peti pajdašaj, steri dejo v Evropski parlament: »Morem priznati, ka sam pri spoznavanju Porabja mejla eno velko pomauč, svojoga sokrajana, Mikija Roša, steri je tudi scenarije za té filme pripravo. Z njim sva šla gnauk po porabski vesnicaj in sva si poglednola, gé so naši izbrani dijaki doma. Te sam ges prvo paut spoznala Porabje.«

se mi je zgoudilo, in sam za-prosila za njihovo pomouč. Do dvej popaudnevi se je nika nej zgoudilo, vöro za tem pa sam dobila nej samo prijazen

Režiserka Lucija Šiftar

odgovor Franceka Mukiča, liki tudi posnetek, steroga sam nücala. Napiso mi je ške, ka sta dijakinji pri izgovorjavi

in televizijo (AGRFT). »Po končani gimnaziji v Murski Soboti sam šla prva v Ljubljano študerat multimedijo. Dokejč sam v drugom letniki nej spoznala profesora Rajka Bizjaka, sam nej brodila, ka bi šla v filmske vode. On mi je dau valati, ka bi meni tau delo šlo, pa sam te po diplomi šla delat sprejemni izpit na AGRFT. 24 nas je bilou, ka smo delali tau vižgo, pa samo štiri so gorzele. Pri igralcaj (színész) je tau ške üjše, vej pa tam dela vižgo več kak stau lidi, sprejmejo pa

jih samo sedem, ka je rejsan malo. Mi smo spremljali tiste travme, kak se jih je dosta djaukalo, mi režiseri pa smo tau nej gemali tak usodno, kak tisti, steri škejo biti igral-

pisati. Tak je te nej za tiste, steri neškejo ali nemajo smisla za pisanje«.

Po konci študija je Prekmurka ostala v Ljubljani, vej pa tam tudi kak samozaposlena več dela dobi. Za kulturo se v Sloveniji v zadnji lejtaj, sploj po krizi, menje penez davle, zatau je nej léko preživeti, tudi zavolo toga je hvaležna Televiziji AS, ka so ji ponüdili delo pri projektu Pet prijateljjev na razpotju evropskega parlamenta. »Ges mam rada mer in tišino, samo zavolo dela zdaj v glavnom živém v Ljubljani. Nikdar pa se ne vej, kak de v prihodnosti, kama me pout zanese,« pravi mlada režiserka, stera že od malih naug rada odi v planine. »Škem prehoditi cejlo slovensko planinsko paut, stera se začne v Maribori in konča v Ankarani. Veuki tau sam že prehodila. Poletje je rezervirano za Julijske Alpe, pa za bole viske gore. Morem praviti, ka na Triglavi sam bila samo gnauk, tau pa zatau, ka je tam tak velka gužva, pa rajši odim tam, gé nega dosta lidi. Če deš

Lucija trno rada odi v hribe

Gda je v Murski Soboti film vküpskladala, je gor prišla, ka ji neka fali: »Tau je bilou samo par reči, en audiosposnetek se je nindri zgübo. Bilou je par dni pred premiero v Monoštri. Tak sam si brodila, ka bi se bilou trno daleč voziti samo zavolo enoga stavka. In te mi je na pamet prišlo, ka je v varaši slovenski radio. Sredi noči san uredniki Franceki Mukiči napisala elektronsko pošto. Opisala sam njemi, ka

toga enoga stavka v slovenščini pomagali leranca Irena Fasching in novinarka Margita Mayer. In gda sam tau vidla, ka je tak brz ta pomauč prišla, sam bila šokerana in presenečena. Kaj takšoga sam do zdaj ške nej doživela, ka bi neške, ka te sploj ne pozna, tak brz in tak nesebično pomago. Porabje ma rejsan dobre lidi.« Lucija Šiftar se je za režiserko vözašaulala v Ljubljani na Akademiji za gledališče, film, radio

Na predstavitvi filma »Pet prijateljjev...« s soboškim gimnazijci

ci,« je povedala Lucija Šiftar in cujdala, ka je študij resan trno težki biu, »edina sreča je bila ta, ka se pred deveto vöro na toj fakulteti nika ne začne, po drugoj strani pa smo dosta krat bili tam do desete vöre večer. Te sam samo ške v postelo spadnola. Nej je bilou telko včenja iz knjig, dosta je bilou praktičnoga dela, tudi zvüna, na tereni. Dosta je trbelo tudi

samo malo kraj od Triglava, gé so cejle procesije, vej pa na viški sezone tudi tri gezero lidi ide gor, je dosta baukše. Če idem na Cmir, Rž ali Rjavino, nas je tam samo kakši petnajst v enom dnevi. Tam si te leko sam na vreji in tau je za mene dosta vekši užitek,« ške pove sogovornica.

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry in osebni arhiv

15 lejt slovenske iže v Sombotelu

Pred 15. lejtami – 18. avgusta 2002 – je bilau v sombotelskom škanzeni 3. srečanje Porabski Sloven- cov, na štero je prišlo 300 lüdi. Na tom srečanju so

Spaudnji kusti (h)rast cimpra je eške iz stare iže (2002)

prejkdali nauvo cimprano, dijnato slovensko ižo. Iža je postavljena na brejg in zozidana tak, kak so v njej živeli stari stariške Lazarne Ilone (Psihoda Józsefné) na Gorenjom Siniki v 19. stolet- ji. Človek najprve stauipi v *préklet*, iz prekleti na lejvo v veuko *dijnato ižo*, gde je *peč z gniščem* (od leta

23. septembra smo Slo- venci glavni organizatori 14. Sombotelskoga narod- nostnoga dneva, na šte- roga smo pozvali člane Drüštva porabski slovenski penzionistov, ka bi vküper svetili njino (lanjsko) 20. oblejtnico in 15. oblejtnico slovenske iže v Sombotelu. Iža je bila postavljena leta

Z blatom namazana iža na dvoriški z lipo (2017)

2003). Na pravo se operajo dveri v *klejt*. Streja je slama- tna, pokrita z *ritonjami*. Na dvoriški smo sombotelski Slovenci 2004. leta posadili *lipo*.

Slovenska iža je iža Sloven- cov tö. Nej samo sombotel- skih. V preminauči 15. letaj smo meli tü 60 programov vküper s Slovenci iz Porab-

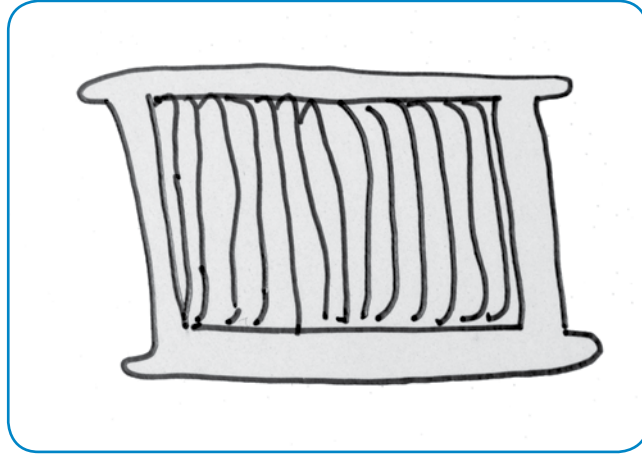
2002 s pomočjauv Držav- ne slovenske samouprave, Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pa Direkcije muzejev Železne županije (Muzeja Savaria). Cimermange so bili delavci muzeja, strejo pa sta pokrila z ritonjami *Damjan in Jo- žef Rogan iz Trdkove*.

Marija Kozar

V künji inda in gnes (32)

Ribaš (2) – perilnik – mosófa, rumpli

Ribaš se veli eške tista deska z lesa ali pleja, štero so nut v kopa- njo dejvali, pa gvant po njej ribali. V leti so prali vanej na dvoriš- ki, v zimi pa v künji. Vodau za prat so segrejali v veuki plejatni piskraj. Prali pa so z žajfov, štero so doma küjali. Sledkar so go v bauti küpüvali.

Gnes z avtomatskim mašinom peremo gvant, šteroga majo niš- terni v künji.

Marija Kozar

Pomagali tudi mladi slovenski nogometaši

Tudi mladi slovenski nogometaši so se udeležili dobredelnega nogometnega turnirja, ki so ga priredili 5. avgusta v Monoštru. Dobredelni turnir je organiziralo društvo »Mladi za Monošter«,

v andovski ekipi Triglav so sodelo- vali: Bálint Žam- par, Ádam Baba, Martín Holec, Dániel Magyarič, István Németh in Patrik Zoltán Németh. Organi- zatorja Szabolcs Szalai in Ádám Talabér sta povedala, da so se dobredelni akciji – ob poslancu madžarskega parlamenta Ti- borju Bani in svetniku monoštrske občine Sándorju Dömötörju – pridružili tudi posamezniki in podjetja iz Monoštra. Sredstva so namenjena monoštrski reševalni postaji, zanjo bodo kupili aparate in kreme za nego bolnikov z opeklinami.

L. R. Horváth

... DO MADŽARSKE

Sodišče obsodilo barvanje pločnikov

Aktivisti stranke, ki je bila usta- novljena „malo za hec, malo za res“ in se imenuje stranka psa z dvema repoma, so v več krajih - med temi tudi v Sombotelu - po- barvali pločnike na tistih mestih, kjer so uničeni in so zaradi tega nevarni. Zaradi tega so na ploč- niki nastali barvni mozaiki, ki opozarjajo, da samouprave (obči- ne) ne izpolnjujejo svojih obvez- nosti. Sodišče Železne županije je aktiviste obsodilo na denarno kazen in jih za dve leti zapisalo v register prekrškov.

Narobe svet, pravijo opozicijski politiki, in ne le zato, ker se že itak preobremenjena sodišča posvečajo takim mizernim pri- merom, temveč zato, ker aktivisti te malo čudne stranke opozarjajo prav na malomarnost državnih institucij in jih zaradi tega doleti globa.

Volilna pravica le za tiste, ki so končali osemletko?

Tiskovna predstavnica stranke Jobbik Dóra Dúró je na nekom forumu »razmišljala« o tem, da bi se naslednjih volitev lahko udeležili le volivci, ki imajo kon- čano osnovno izobraževanje ali najmanj osemletko. S tem je dvignila veliko prahu ne le med predstavniki ostalih strank, ki so njeno idejo obsodili, temveč tudi med volivci, med katerimi je precej takih, ki so v šolo hodi- li še pred drugo svetovno vojno, ko ni bila obvezna osemletka, ali so šolanje prekinili prav zaradi izbruha druge svetovne vojne. Druge stranke v njeni izjavi vidi- jo namero, naj bi vladna stranka izgubila del svoje volilne baze, romske volivce, med katerimi je precej ljudi z nedokončano osnovno šolo.

Mladinska organizacija zelene stranke LMP razmišlja prav obrat- no, razširila bi volilno pravico, ki naj bi ljudem pripadala od 16. leta starosti.

»Mena je v lesej tau najlepše, da gobe iščem«

Zoli Svetec v Slovenski vesi živejo z ženauv pa s sinaum, dapa cejlak do tejga mau, ka sem se nej pogučavo z njimi, sem nej vedo, ka v steroj vesi so se narodili. Tau sem znau, ka v Slovenski vesi pa na seničkom tali nej, zato ka tan ta Svetecov nega. Gda so mi prajli, ka oni so z Otkovec, sapa mi je skur nej stanila. Sausedna ves pa dja sem tau sploy nej znau. Istina, ranč sem se nej mogo spomniti na nji, zato ka samo leto star sem bejo, gda so se oženili pa so na Gorenji Senik odišli. Doma pa, gde je rojstni ram stau, tam že samo trava raste, stero vsigdar kosijo, nej ka bi gauštija zrasla.

- Zoli, še par lejt nazaj sem tau nej znau, če znate slovenski, zdaj tau že vejm, ka ste Slovenec, dapa tau, ka odkec, iz stere vesi ste, tau ne vejm.

»Dja sem iz Otkovec od Rumini. V Otkovci smo mi tam bili doma, kak je kamnolom (kőbánya) bejo, malo nazaj proto Bazara. Če pripelaš gora na brejg, tam pri križi na pravo se trbej obrnauti, tam sem dja doma bejo. Lejpo pa dobro mesto je bilau tam, dapa sedemdesetoga leta, gda sem se oženo, te sem od tistec odejšo.«

- Kelko vas je doma bilau?

»Dja sem bejo pa sestra, stera v Kőszegi žive, istina, dostakrat je tak, ka domau pride v Otkovce. Dja, gda sem vō iz šaule prišo, sem včasim delat mogo titi, sprvoga sem na marof odo v županijo Baranya, sledkar pa v Varaš v ciglence. Gda sem na marof odo, te je še telko dobro bilau, ka sem v zimi leko malo počivo. Ka sem kukrco pa sildje prislūžo, tisto sem jeseni audo pa iz tistoga smo tak ta bili.«

- Doma ste nej gazdiivali?

»Nej, zato ka oča je rano mrau, samo 38 lejt je žejvo, tak ka nej je bilau léko mojo živlejnje. V ciglenaj je tō nej bilau dobro, zato ka je vraučé bilau, drūgo pa tau, ka sploy rano je trbelo stanti. Z ednim

padašom iz Otkovec, steri je tō v ciglencaj delo, sva že v tretjoj vōri stanila, aj na peto pejški nota prideva v Varaš. Prejk Židovoga brega sva odla, dostakrat v paumejtrskom snejgi, dapa ka si mogo, te je še nej tak bilau, ka si leko prebiro, če se ti je kaj nej vidlo. Rad si bejo, če si delo emo. Dopodneva sva tak delala, dostakrat mokriva, če sva se zmočala, pa te sva pejški nazaj domau šla.«

- Gda ste za sodaka šli?

»Dja sem nej bejo sodak, dja sem sodačko dolaplačo, zato ka dja sem bejo tisti, steri je družino tadržo. Iz ciglenec sem v židano fabriko ušo delat, dapa mena je tam nej dobro

bilau, zato pa sem tam samo leto pa pau bejo pa sem nazaj v ciglence prejšo. V ciglencaj sem nej bejo nutzaprejtj, skrak je bilau, pa gda sem svojo delo tanapravo, te sem leko domau prejšo. Deset lejt sem tam delo, dapa naslejd-

Družinska iža v Slovenski vesi

nje, gda je že tak bilau, ka je nej šlau, te sem v bauto odišo za prodajalca. Tam sem bejo štiri lejta pa te sem tak v penzijo odišo kak invalid, zavolo tauga sem že prejk dvajsti lejt penzionist. Zdaj že zato tak tavalá, samo tau je baja, ka sem stari grato pa tau vsigdar samo uše baude.«

Gda pa kak sta se z ženov

spoznala, zato ka ona je s Senika, z drugoga tala Porabja?

»Tak, ka dja sem na avtobusi

Zoli Svetec se je naraudo v Otkovcay

kalauz (konduktér) bejo pa te tam sva se spoznala. Gda sva se oženila, potistim pa sva tū v Slovenski vesi zidala, zato ka ta zemla, do krčme Hétház, je vse moja bejla. Fejst se mi je povidlo, zato ka lejpo mesto je bilau pa od edne stare

stanjüvati na bus, tau je sploy dobro bilau. Zdaj, ka smo starejši pa že bola slabi, zdaj je pa še baukše, ka nam je vse tak skrak.«

- Gda vzeme človek napamet, ka starejši grato pa bola slabi?

»Najbola te, gda si betežen pa v špitale prideš. Dja sem dve velke operacije emo. Prvo paut te, gda so mi pred dvanajstimi lejti srce operirali v Zalaegerszegi. Zdaj septembra pa bau dve lete, ka so mi lejvo nogau operirali v Šoproni, zato ka sem érszükület (zožitev žil) emo. Dja sem zdaj že tak, ka sem doma, pa ka leko, tisto napravim, ka nej, tisto ostane, že samo telko delam, ka mi dobro spadne.«

- Tak mislim, zato nej je bilau vseedno, da so vas s srcaum operirali, zato ka tau je vsigdar nevarna operacija.

»Tau je nej mala operacija bila, zato se je pa trbelo podpisati. Tak ka mi je doktorca vnaprej prajla, ka iz stau taši operacij, če se šest posreči. Mena bi baukša bilau, če bi sploy nikanej prajla, tak ka malo mi je rauka trepetala, gda sem podpisó papir, dapa

smo bar na svojom, če je ranč dosta dela bilau. Te smo še patan pa majter vse z rokami mejšali, pejssek smo tō z roka-uv kopali na Gorenjom Seniki, ranč tak šauder na Rabi.«

- Sami ste kopali?

»Nej, padaške so zato vsigdar pomagali, ranč tak, gda smo zidali, so prišli pomagat, gda so pa oni zidali, te sem pa dja pomago njim.«

Kelko lejt ste živeli na Seniki?

»Štiri lejta smo tam bili, dapa dja sem vsigdar tak bejo, aj kak najbola skrak k Varaši baudemo, zato smo tū v Slovenskoj vesi zidali. Od tec smo z biciklinom ali pejški odli delat pa v bauto, pa nama je nej trbelo rano

stanjüvati na bus, tau je sploy dobro bilau. Zdaj, ka smo starejši pa že bola slabi, zdaj je pa še baukše, ka nam je vse tak skrak.«

- Gda vzeme človek napamet, ka starejši grato pa bola slabi?

»Najbola te, gda si betežen pa v špitale prideš. Dja sem dve velke operacije emo. Prvo paut te, gda so mi pred dvanajstimi lejti srce operirali v Zalaegerszegi. Zdaj septembra pa bau dve lete, ka so mi lejvo nogau operirali v Šoproni, zato ka sem érszükület (zožitev žil) emo. Dja sem zdaj že tak, ka sem doma, pa ka leko, tisto napravim, ka nej, tisto ostane, že samo telko delam, ka mi dobro spadne.«

- Tak mislim, zato nej je bilau vseedno, da so vas s srcaum operirali, zato ka tau je vsigdar nevarna operacija.

»Tau je nej mala operacija bila, zato se je pa trbelo podpisati. Tak ka mi je doktorca vnaprej prajla, ka iz stau taši operacij, če se šest posreči. Mena bi baukša bilau, če bi sploy nikanej prajla, tak ka malo mi je rauka trepetala, gda sem podpisó papir, dapa

ka sem mogo, brezi operacije bi nej mogo tadale živeti. Duga operacija je bila, več kak šest vōr sem ležo na opracijski mizi, gda sem se prebūdo, te sem tak žeden bejo, ka me je skur nej vrag vzejo. Dapa medicinske sestre so mi nej dale vodau, zato ka doktor njim je dola prepovedo. Dapa bejo je tam eden padaš, on mi je malo vsigdar dau. Po osmi dnevaj sem v Sopron v sanatorijum prišo, dapa nejsem dugo tam bejo, zato ka za volo vročine so me nazaj v špitale odpelali v Zalaegerszeg, pa dočas, ka je nej dolaodišla vročina, sem tam mogo biti. Dapa zato tak vōgleda, ka so me nikak vred sprajli.«

- Ka je v Otkovci, gde ste ram meli?

»Dja bi audo tisto parcelo, samo če bi go stoj dolatjōjpo, zato ka etak je samo dosta dela na njej, ka go vsigdar kositi, pucati trbej.«

- Gošče tō mate?

»Mamo, dapa dja sem štirideset lejt nej bejo v lesej v Otkovci. Zdaj sprtulejt, ka sem nika trdi drv pripelo domau, pa če se posreči, te še djeseni tak tri traktore pripelam. Najbaukša drva so zato tista, stere iz Rőnőka pripelam, iz fabrike, Tau so taši latuši, steri naokrajme dolaspanejo z desk pa s fauslinov. S tejm te več nikanej trbej delati, nej žagati pa nej kalati, samo nalagati, pa tau so vse trda drva. Če v lejs deš po drva, s tistimi sploy dosta trbej delati, mena pa tau že nede tak kak gnauksvejta, gda sem še mladi bejo. Mena je zdaj v lesej tau najlepše, gda gobe trbej iskati. Gnauk v Otkovce dem, gnauk pa na Gorenji Senik«

- Zdaj ka ste že v penziji, zdaj je vam že bola naleki, kak te, gda ste delat mogli odti, nej?

»Zdaj je že dosta baukše, samo telko, ka smo stari gratali. Če zdravje baude še tak deset ali dvajsti lejt, te dja že s tejm zavodolen baudem.«

Karči Holec

Za grajncami vsikdar nekaj ostane

Slovenska grajnca prauti Italiji je v 20. stoletju največkrat ovaška gratala. Po prvi svetovnoj bojni so Taljani začnili prejkjemati zemlé, štere so jim v skrivnom »londonskom paktumi«
leta 1915 obečale članice antante, ka aj bi v bojno staupili na njinoj strani.

Istina pa je, ka sta bili Italija ino Jugoslavija na gnakoj, zmagovalnoj strani bojne, zatok bi se mogli med sebov zgučati.

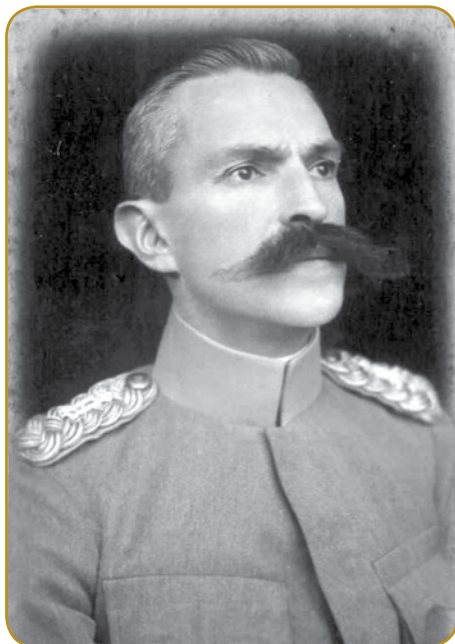
Grajnco so potegnili novembra 1920, papére so podpisali v taljanskom varaši Rapallo. Rapalska meja je bila za Slovence veuka tragedija, za njauv je ostalo frtau naroda, kauli 340 gezero Slovincov.

Zgibili so gospodarska pa kulturna centra, varaša Trst ino Gorico s slovenskimi inštitucijami.

Taljani so od začetka doježili slovensko politično ino kulturno aktivnost. Fašisti so že te graubo delali s Slovinci, gda so eške nej meli oblast (hatalom), julija 1920 so gorvužgali Narodni dom v Trsti. Oktobra 1922 so gratali prejdni v rosagi, po njinoj ideologiji so »barbarske Slave kultiverali prejk taljanske kulture«. Doj so zapovödali slovenska ime na, šaule ino društva, delali so prauti slovenskomi gospodarstvi. Zatok se je spoj dosta lüstva spakivalo na tihinsko, s primorske krajine je do drüge bojne odišlo skoro 60 gezero Slovincov, na njino mesto pa so pošilali Taljane.

Po šaulskoj reformi so zaprli vse slovenske ino hrvaške šaule, leta 1928 so dojzapo-

vödali eške slejdnje slovenske organizacije. Slovinci so se začnili organizirati ilegalno - ka aj bi se Primorska oslobaudila taljanski fašistov ino prišla pod Jugoslavijo. Vönavčeni Slovinci, zvekšoga dühovniki, so včili slovenski gezik, skrb meli

General Rudolf Maister je obrano söverno mejo na Štajerskom

na kulturo pa narodno zavest (nemzeti öntudat).

Mlada, radikalna generacija je stvaurila organizacijo TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka) pa na pükšin glas odgovardjala s pükšinim glasom. Delali so atentate ino gorvužigali taljanske šaule ino kancelaje. Nalečüvali so se za nauvo bojno ino jugoslovanskoj vojski pošilali informacije o taljanskoi sodačiji. Ta je »tigrovce«
spoj iskala, po prvom takšom procesi so dojstrlili štiri članice organizacije. »Bazoviške žrtve«
je obžalüvo cejli slobaudni svejt. Fašizem pa je nej mogo na nikoi djati skrivne organizacije, v drügoj svetovnoj bojni je dosta Primorcov staupilo med partizane.

Na sövernoj grajnco je bilau ovak. Po prvi bojni, po vözglasitvi samostojne »Države SHS«, so se začnili biti Slovinci ino Nemci.

Prvi so steli, ka aj bi bile državne meje gnake kak etnične, drügi pa za sebé zdržati cejlo Koroško pa vekši tau Štajerske. General Rudolf Maister je biu baukši od Avstrijcov ino prejkvzeu Maribor s krajinov. S svojimi akcijami je dosegno, ka je grajnca ostala takša, kak go poznamo gnes, skoro vse štajerske Slovence je pripelo v Kralstvo SHS. Na Koroškom pa je Slovincam sfaldjavalo sodački škeri, Avstrijci pa so bole krepki bili. Za južni tau Koroške so na mirovnoj konferenci v Parizi podpisali, aj se lüstvo na referendumu samo odlauči, v šterom rosagi šké živeti. Oprvin aj bi dali glas za južno »cono A«, pa če bi lidgé odebrali Kralstvo SHS, bi napravili referendum eške v »coni B«. Na koroškom plebisciti (népszavás) 10. oktobra 1920 je 59 procentov lüstva dalo glas za Avstrijco - po večini Slovinci. Njino gospodarstvo je bilau vezano na Celovec (Klagenfurt) pa so nej zavüpali nauvomi jugoslovanskomi rosagi pod Srbi.

Koroški Slovinci so po bojni ranč tak čütüli asimilacijsko politiko, če rejsan nej tak agresivno kak v Italiji. Nej so spoj dojzapovödali slovenskoga gezika v kancelajaj, do leta 1938 so meli eške slovenske šaulske klase, slovenske meše, novine ino društva. Gda je Adolf Hitler Avstrijco k Nemčiji zakapčo, so več nej pripoznali slovenski narod. Vörne Slovence so vözagnali ali zaprli v lagere. Pri nas, na Madžarskom, je leta 1919 gratala »Madžarska republika sovjetov«
(Tanácsköztársaság), velesile (nagyhatalmak) pa so se odlaučile, ka go potrejo s pomočjauv sausednji rosagov. Jugoslovanska sodačija je augustüša 1919 prejkvzela slovensko Prekmurje ino rovačko Medimurje. Pri

vesnici Veržej so leta 1920 zozidali prvi maust, šteri je Slovensko krajino povezo z drügov slovenskov zemlauv. Nauvo grajnco je naprejspisala Trianonska mirovna pogodba, podpisana junüša 1920. Zvekšoga se je ta meja gordržala do gnes. Slovinci

Gorvužganje Narodnoga doma v Trsti je grato simbol fašističnoga terora

smo ostali v krajini kauli Monoštra pri Rabi, zatok nas zovejo »porabski«
Slovinci. Madžarska oblast je dugo nej pripoznala manjšino, zatok je stejla naše starce pomadžariti.

Po drügoj svetovnoj bojni je pá dosta vse ovak gratalo. Partizani so steli napraviti »Zedinjeno Slovenijo«, zdrüžiti cejlo slovensko zemlau. Že med bojnov so jugoslovanski voditeli povödali, ka terdjajo od Italije krajine, gde živejo Slovinci ino Hrvatii. Taljansko Julijsko krajino so raztalali, cono A so pelali Anglo-Američani, cono B pa Jugoslavija.

Velesile so se tak odlaučile, aj bau grajnca takša, ka ostane na vsikšoj strani gnako veuka manjšina. Po mirovnoj pogodbi iz leta 1947 je Jugoslavija dobila vekši tau Primorske. V najbole mejšanoj krajini so napravili »Slobaudno tržaško

zemlau«
(STO), Slovenija je maurdja eške nej dobila.

Svajüvanje se je končalo oktobra 1954, gda so podpisali »Londonski memorandum«
Jugoslavija je od STO dobila cono B, slovensko maurdje s Koprom ino en tau Istre, Italija pa cono A s Trstom.

Slovenija je tak dobila taljansko manjšino v Kopri, Pirani ino Izoli, zgübila pa je Trst. Djenau grajnco so potegnili eške samo leta 1975, štera je leta 1991 gratala meja med Slovenijov ino Italijov.

Grajnca z Avstrijov se je po drügoj svetovnoj bojni nej genila, če rejsan so Slovinci doma ino na Koroškom steli

pravičnejšo mejo. Donk se je situacija pri söverni rojakaj po leti 1945 pobaukšala, nut so vpelali na priliko dvojezične šaule. Istina pa, ka so je ništérni političari vsikdar steli zaprejeti. Pravice Slovincov ino Hrvatov v Avstriji dojspiše fundamentni dokument, »Avstrijska državna pogodba«
iz leta 1955, bole djenau njeni člen 7. Toga pa je Avstrija nej vsikdar nutdržala, eške več, začnila je vkraj djemati pravice Slovincov.

Najvekši dve skupini Slovincov zvün grajnc Slovenije živeta v Italiji ino Avstriji. V sausednji rosagaj najdemo eške skupnosti na Hrvaškom ino pri nas na Vogrskom. Dostakrat čüjemo, ka smo zamejski Slovinci mostauvi med rosagi - vsikdar pa smo se mogli - ino mo se vsikdar mogli - trüditü za svoje pravice s pomočjauv matičnoga rosaga.

-dm-

MORSKA ZGODBA

Letošnje jezikovne počitnice v Fiesi so bile tudi literarno obarvane, saj smo se učili pisati zgodbe, povezane z morjem. Želeli smo spodbuditi učence, ki so bili razdeljeni v štiri skupine, naj napišejo dobro zgodbo, saj bomo na koncu izbrali in nagradili najboljšo. Ampak vse štiri skupine so se potrudile, in ker so okusi različni, presodite sami, katera vam je najbolj všeč, zato to poletje objavljamo vse štiri. Prijetno branje!

Metka, učiteljica asistentka

Izgubljen ključ

Nahajamo se na jezikovnih počitnicah v Fiesi in doživljamo različne morske dogodivščine. Predstavili bomo eno izmed njih. Tisti dan je bilo prekrasno vreme. Vsi smo se šli kopat v morje. Ko smo prišli nazaj v naš dom, smo ugotovili, da nimamo ključa. »Gotovo smo ga pustili na plaži«, sem rekel. In tako smo šli nazaj iskat naš ključ. Po dveh urah iskanja smo že vsi obupali. Naenkrat pa se je na morski površini prikazala zlata ribica. Jaz sem jo spretno ujel in ji rekel: »Ne izpustim te, dokler nam ne izpolniš treh želja.« Zlata ribica ni mogla nikamor odplavati, saj je bila trdno stisnjena v mojih rokah. Ko je videla, da ne more nikamor, se je le predala in obljubila, da bo izpolnila tri želje. Zalan je hotel postati najboljši rokometaš, Marci najboljši nogometaš, jaz pa najboljši slikar. Zlata ribica je rekla: »Čez tri dni se vam bodo vse tri želje izpolnile!« Nato sem jo izpustil in ona je mirno odplavala. Naenkrat pa sem se spomnil: »Ja, kaj pa naš izgubljen ključ? Hej, zlata ribica, pridi nazaj!« Toda zlata ribica je že zdavnaj izginila. Jezni in žalostni smo se vrnili nazaj proti domu. Vsi smo bili jezni drug na drugega, ker se nismo spomnili na najpomembnejšo željo. Naenkrat pa je nekdo med nami na bližnji skali zagledal nekaj svetlega. Hitro smo šli pogledat, kaj je to. »Saj ne morem verjeti«, sem rekel, »to je vendar naš ključ.«

Avtorji: Samuel, Zalán, Marton, Giulio, Balint M., Matjaž in Levente N.

Morska dogodivščina

Nekoč so na morju živeli trije prijatelji: Alen, Nino in Aron. Bili so zelo dobri prijatelji, a nekega dne so se vsi trije zaljubili v Nino, zato so se skregali. Nekega dne sta se Alen in Aron začela pretepati v morju in ju je odnesel morski val. Nino je ugotovil, da obeh prijateljev nikjer ni, a mu je sprva bilo lepo, da se ju je rešil. Sčasoma ga je začelo skrbeti. Šel je plavat. Plaval je in plaval in zagledal skrivni otok. Zanimalo ga je, kaj je na otoku, zato je šel pogledat. Na otoku je zagledal staro hišo. Šel je noter in v hiši je zagledal Alena in Arona, ki sta trdno spala. Skušal ju je prebuditi, a ni šlo, ker sta bila v komi. Poiskal je pomoč. Prižgal je ogenj, in ker so jih domači že nekaj časa iskali, so zagledali ogenj in jim prišli na pomoč. Alen in Aron sta se med tem prebudila iz kome in vsi prijatelji so si ponovno segli v roke. Domači so jih rešili in Nino je postal junak, zato se je Nina zaljubila vanj in postala sta par. Alen in Aron sta ostala njegova najboljša prijatelja in vsi živijo srečno.

Avtorji: Luka, Nejc, Aljoša, Bence W., Bence K., Aurél in Aron

Morsko tekmovanje

Predavnimi časi so živeli trije dečki. Ime jim je bilo: Gabor, Bence in Luka. Niso se marali. Nekega dne so se odločili, da bodo tekmovali, kateri prvi prevesla 10 kilometrov. Naslednje jutro so se vsi pripravljali na tekmovanje. Luka si je zelo želel zmage. Po kratkih pripravah so pričeli s tekmovanjem. Vsi so začeli

zelo suvereno. Čez nekaj časa je začelo močno pihati, a njih to ni motilo. Ko so veslali naprej, se je pred njimi pojavil tornado. Vrtinec jih je vrgel v zrak in švigali so sem ter tja. Naenkrat so se prebudili na neznanem otoku. Ko so prišli k zavesti, je vsak od njih odšel svojo pot. Bence si je začel graditi čoln iz bambusa, a se mu

je spomnil, da je pod križem morda zaklad. Začeli so kopati. Našli so skrinjo. V njej je bilo veliko zlata. Skrinjo so odnesli na ladjo, dvignili sidro in odpluli. Po poti so si razdelili zaklad in srečno prispeli nazaj domov.

Avtorji: Nino, Semir, Gabor, Lizett, Csenge, Eliza in Ivett

krat nas je zaslepila močna svetloba. Zelo smo bili prestrašeni, kajti svetloba se nam je vedno bolj približevala. Iz nje je stopila prelepa princeska. Bili smo presenečeni. Ali ni prava princesa pravkar v Piranu? Nekdo jo je ugrabil in zaprl v tunel, zato je bila zelo vesela, da smo jo rešili. Bila nam je hvaležna, zato nas je

je takoj polomil. Luka je izdelal čoln iz lesa, a je kot vedno, vse delal prehitro, zato se je tudi njegov potopil. Gabor pa je izklesal čoln iz kamna, ki je v hipu potonil. Zato so se vsi trije zbrali in pobotali. Odločili so se, da bodo skupaj zgradili veliko leseno ladjo. Luka je pripravil les. Ko je podiral drevesa, je v daljavi zagledal vhod v votlino. Poklical je fanta in skupaj so šli v temno votlino, ki je bila podobna dolgemu rovu. Hodili so in hodili in po dolgem času zagledali svetlobo. Prišli so na plažo. Na pesku je bil narisana velik črn križ, ob plaži pa je bila zasidrana velika gusarska ladja. Stekli so do nje. Gabor se

Rešili smo Piransko princeso

Vsak večer se z učitelji odpravimo v Piran. Naša pot vodi od Fiese do Pirana ob plaži. Hodimo približno petnajst minut. Pot nas najprej popelje na Tartinijev trg. Včeraj se je tam odvijal prav poseben dogodek. S cerkvenega zvonika so na močnih vrveh spustili čisto pravo Piransko princeso. Mi je na žalost nismo dočakali, ker je bilo že pozno, ampak ko smo šli domov, smo na poti doživeli nepričakovano srečanje. Ob poti je v hribu zapuščen tunel. Tam smo zaslišali čuden zvok. Zanimalo nas je, kaj to pomeni. Odpri smo velika škripajoča vrata. Naen-

vse objela in nam obljubila, da nas bo bogato nagradila. Na obali jo je čakala barka, s katero je odplula proti Benetkam iskat svojega princa. In naša nagrada? Ni je bilo. Žalostni in malo tudi veseli, da smo rešili princeso, smo odšli domov. Pred vhodom v naš dom smo zagledali polno vrečo. Stekli smo do nje in jo razvezali. Pred nas so se usule školjke. Školjke so bile polne biserov. Ja, princesa je izpolnila obljubo. Naj srečno živi s svojim princem!

Avtorji: Krisztina, Bálint, Máté, Tamara, Rene, Maja, Tamás in Levente D.

PETEK, 18.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.05 Moj pogled na znanost: Prof. dr. Zvezdan Pirtošek, dokumentarna oddaja, 11.50 Kraji in običaji: Globoko na Krasu, oddaja TV Koper-Capodistria, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Pomladne novice iz Cugaruja, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Spevoples Zeleni Jurij, 14.25 Kangčendzenga, dokumentarni film, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 Opus: Zvočne kopeli, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob peti, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran: Klic narave, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017: Kultura, 18.10 Puja Pepa: Helikopter gospodične Zajec, risanka, 18.20 Vem! kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Noč Modrijanov 2016, 21.30 Slovenska polka 2017, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Pravilo igre, francoski film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PETEK, 18.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Slovenski vodni krog: Mirna, dokumentarna nanizanka, 9.25 Dobro jutro, poletni izbor, 11.25 Prislunhimo tišini: Invalidom se prilagajata sodni red in postopki v nezgodah, izobraževalna oddaja, 11.55 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.55 Dober dan: Usodna ženska, 13.50 Bleščica, oddaja o modi, 14.35 Bučke, satirično informativna oddaja, 15.10 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.45 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.25 Likovni portret Jožeta Spacala: Svetloba in senca, triptih, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.05 Punčka, južnoafriško-ameriški film, 21.25 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 22.40 Polnočni klub: Čarovniki na obisku, 23.55 Demolition group, koncert, 1.20 Glasbeni spoti, 2.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 19.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.55 20 let Slovenije: Po svoji poti, 12.00 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.05 Človeško veselje: Kakšna prihodnost nas čaka, angleška dokumentarna serija, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Štefka Kučan, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Dunajski vrtički, dokumentarna oddaja, 17.45 Taksis, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Kolobocija s kolutom, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Kitajska sestavljanica, koprodukcijski film, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.30 Poletna scena, 22.50 Titli, indijski film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

SOBOTA, 19.08.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.15 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.15 Kraji in običaji: Globoko na Krasu, oddaja TV Koper-Capodistria, 10.45 10 domačih, 11.25 Čarokuhinja pri atu: Idrijsko, 11.45 Bleščica, oddaja o modi, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.50 Presenečenja, 14.40 Demolition group, koncert, 16.20 Benečanka, TV-priredba predstave SSG Trst neznanega avtorja, 17.35 Magazin Fifa - Pot v Rusijo, oddaja o nogometu, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Gib stene, dokumentarni feljton, 19.20 Infodrom, poletje 2017: Kultura, 19.30 Adrenalinci: Skok s padalom, dokumentarna serija o mladostnikih, 20.00 Velika imena malega ekrana - Stine Vardjan, producent, 21.05 Operna noč v Mestnem parku, 21.45 Zvezdana: Trener novega moškega, 22.25 Vse je mogoče, 23.50 Tabu in Simfonični orkester RTV Slovenija, koncert, 1.35 Glasbeni spoti, 2.40 Magazin Fifa - Pot v Rusijo, oddaja o nogometu, 3.05 Zabavni kanal, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 20.08.2017, I. spored TVS

6.35 Poletna scena, 7.00 Živ žav, otroški program, 9.55 Govoreči Tom in prijatelji: Magnetni Ben, risanka, 10.10 Nabriti detektivi: Skrivnost klobase, nemška otroška nanizanka, 10.55 Sledi, dokumentarna oddaja TV Maribor, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha: Quo vadis, 12.00 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Noč Modrijanov 2016, 15.05 Trije mušketirji: Kraljičini diamanti, koprodukcijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 18.40 Dinotačke: Kar naj se ne konča, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (II.): Slovo, španska nadaljevanka, 21.25 Intervju:

dr. Tone Kregar, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.40 Poletna scena, 23.05 Pogrebni, srbski dokumentarni film, 0.00 Imago Sloveniae 2015: Kitarist Mak Grgić (I. Albeniz, A. Barrios Mangore, E. Granados), 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.35 Info-kanal

NEDELJA, 20.08.2017, II. spored TVS

7.00 Glasbena matineja, 8.10 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 9.10 Pregreha brez greha, kuharska oddaja 9.50 Dunajski vrtički, dokumentarna oddaja 10.35 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.35 Derren Brown: Apokalipsa, 13.30 Poletje v školjki, 1. del, slovenski film, 14.55 Poletna noč, koncert ob 80. obletnici rojstva Jožeta Privška, 16.50 Avtomobilnost, 17.25 Zvezdana: Neizrekljiva bolečina, 18.10 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 19.00 Z glasbo in s plesom, 19.50 Zrebanje Lota, 20.00 Skrivnosti mest: Barcelona, britanska dokumentarna serija, 20.55 Inside - Offside: V zaledju predsodkov: Več kot ena pot, dokumentarna oddaja, 21.20 Pogrešana, francoska nadaljevanka, 22.15 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.00 Ljubezen je čudna reč, ameriško-francosko-brazilsko-grški film, 0.35 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 21.08.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Utrip, 6.05 Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 10 domačih, 11.55 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Ivana Kobilca - portret slikarke, igrano-dokumentarni film, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi, mozaična oddaja za otroke, 15.55 Muzikajeto: Rock latino / Las Cuerdas, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 V svojem ritmu: Kantavtorstvo, glasbeno-dokumentarna serija za mlade, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Ben želi zmagati, risanka, 18.10 Vila Mila: Nehaj!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 20.55 Čez planke: Po poteh Luthra, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Zločini v Walesu (II.), britanska miniserija, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Info-kanal

PONEDELJEK, 21.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Slovenski vodni krog: Radulja, dokumentarna nanizanka, 9.20 Dobro jutro, poletni izbor, 11.35 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.20 Dober dan: Moj moški noče odrasti, 13.15 Ljudje in zemlja, 14.25 Polnočni klub: Čarovniki na obisku, 15.50 Murska republika 1919, dokumentarni film, 16.50 Avtomobilnost, 17.20 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Derren Brown: Apokalipsa, 20.50 Kjer bom doma (III.): Na zdravje življenju, avstralska nadaljevanka, 21.45 Monsun, francosko-kanadski dokumentarni film, 23.10 Večer z lutkami: Šefov sin, razvedrilna oddaja, 0.00 Glasbeni spoti, 1.10 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TOREK, 22.08.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.40 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.25 Obzorja duha: Quo vadis, 11.50 Operne arije, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Večeri za dame, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Čez planke: Križarjenje po bližnjem vzhodu, 14.30 Dunajski vrtički, dokumentarna oddaja, 15.00 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Gospa Sveta, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Trajnostna Istra, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Poldi: Dan, ko se je otroček snežak prebudil, risanka, 18.10 Niko: Borovnice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Mairret (I.): Mairret nastavi past, britanska nanizanka, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Spomini: Marica Antolin, dokumentarna oddaja, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

TOREK, 22.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 Slovenski vodni krog: Mislinja, dokumentarna nanizanka, 9.30 Dobro jutro, poletni izbor, 11.50 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.45 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soč, 13.20 Dober dan: Kuharski dvoboj, 14.15 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Štefka Kučan, 15.15

Valvasorjeva slava, dokumentarna oddaja, 15.45 Kingston - 15 let z vami, veliki jubilejni koncert z gosti, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.05 Francišek - papež, ki hoče spremeniti svet, francoska dokumentarna oddaja, 21.05 Kjer bom doma (III.): Nekje onkraj morja, avstralska nadaljevanka, 22.00 Čas za Manco Košir: Zavist, 22.50 Skrivnosti Brokenwooda (II.), novozelandska mini-serija, 0.20 Glasbeni spoti, 1.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 23.08.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.15 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.35 Festival Radovljica 2008, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: dr. Tone Kregar, 14.20 Kulturni vrhovi, dokumentarna oddaja, 15.00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, oddaja TV Lendava, 15.40 Male sive celice, kviz, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Zdravje Slovencev, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Čarli in Lola: Čisto vse moram vzeti, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Ljubezenski jackpot, ameriški film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Ermesinda, španska mini-serija, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info-kanal

SREDA, 23.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.55 Slovenski vodni krog, dokumentarna nanizanka, 9.35 Dobro jutro, poletni izbor, 11.50 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.45 10 domačih, 13.25 Dober dan: Moja mama noče v dom! 14.20 Alpski večer, 15.40 Odmev davnine: Vodna bitja, izobraževalna oddaja z zvočnim opisom za slepe in slabovidne, 16.20 Večer z lutkami: Šefov sin, razvedrilna oddaja, 17.10 Čas za Manco Košir: Zavist, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 18.50 Dinotačke: Kar je bilo mrzlo, risanka, 19.00 Vila Mila: Smeh, risanka, 19.10 Ribič Pepe: Črni Črnomelj, mozaična oddaja za otroke, 19.35 Obljuba, kratki igrani film, 19.50 Zrebanje Lota, 20.00 3000 kilometrov s Simfoniki, glasbeno dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (III.): Prestara za sanje, avstralska nadaljevanka, 21.50 Rojeni v Siriji, špansko-danska dokumentarna oddaja, 22.45 Lučaj od Sirije, ameriška dokumentarna oddaja, 23.25 Presenečenja, 1.05 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 24.08.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.10 Zdravje Slovencev: Čezmejno zdravstveno varstvo, dokumentarna oddaja, 11.50 Ambienti, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Pozabljeni Slovenci: Slovenec sem in kdo je več - Viktor Murnik, 14.30 Slovenci v Italiji: Čezmejno zaposlovanje, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Kovács Tibor Ringo, oddaja TV Lendava, 15.35 Čez planke: Po poteh Luthra, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Moj pogled na znanost: Akad. prof. dr. Ivan Bratko, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Razkrite roke, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zu in njegov voki-toki, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Umori na podeželju (XIX.): Smrtonosna igra, britanska nanizanka, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Lov, britanska miniserija, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Info-kanal

ČETRTEK, 24.08.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 Slovenski vodni krog: Voglajna, dokumentarna nanizanka, 9.10 Dobro jutro, poletni izbor, 11.10 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.10 Dober dan: Kuharski dvoboj: Pripravljamo zdrave prigrizke, 13.05 Alpe-Donava-Jadran: Klic narave, 13.50 Čarokuhinja pri atu: Brd, 14.20 Na koncu ceste, dokumentarni film, 15.25 Moveknowlegment, koncert, 16.55 20 let Slovenije: Po svoji poti, 17.55 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Otroški program: Op! 20.00 Milongerji, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (III.): Življenje v senci, avstralska nadaljevanka, 21.55 Trinajst, britanska nadaljevanka, 23.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Vida Žabot, 23.50 Bučke, satirično informativna oddaja, 0.15 Marrezi Jazz 2012: Big band Vrhnika, 0.50 Glasbeni spoti, 1.55 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TEČAJ SLOVENŠČINE ZA ZAČETNIKE

SZLOVÉN NYELVTANFOLYAM KEZDŐKENEK

UČIMO SE SLOVENSKO

Tečaj bo septembra, oktobra in novembra 2017,
enkrat tedensko po 2 uri (v večernem času)
v Slovenskem domu v Monoštru.

Tečaj bo brezplačen.

Rok prijave: 25. avgust 2017

Prijavite se lahko po telefonu: 94 380 208
ali na e-naslovu: biserka.bajzek@gmail.com

A Magyarországi Szlovének Szövetsége
SZLOVÉN NYELVTANFOLYAMOT indít kezdők részére.
2017. szeptember – október – november hónapokban,
heti 1 alkalommal 2 óra (az esti órákban)
a Szlovének Házában Szentgotthárdon.

A tanfolyam ingyenes.

Jelentkezési határidő: 2017. augusztus 25.

Jelentkezni lehet a 94/380-208-as telefonszámon

Muzej Avgusta Pavla

Obiskovalce pričakuje
od torka do sobote od 11.00 do 15.00 ure.
Skupine sprejemajo tudi zunaj delovnega
časa, prijavite se lahko po telefonu
94/554-128.
Vstopnina za odrasle: 600 forintov ali
2 evra, za dijake in upokojene: 300
forintov ali 1 evro.
Za šolske skupine prirejajo tudi
delavnice.

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE

KÜHARJEVA SPOMINSKA HIŠA
NA GORNJEM SENIKU
(cerkvenozgodovinska in etnološka razstava)
Odperta ob torkih in četrtekih
od 14. do 18. ure,
ob sobotah od 10. do 14. ure.
Kontaktna oseba: Ibolya Neubauer
Tel.: +36-30-6088-695
E-mail: kuharemlkehaz@jupinet.hu
Vodstvo v slovenščini!
Vstop brezplačen!
Naslov: H-9985, Gornji Senik, Cerkevna pot 11.

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

www.radiomonoster.hu